

הנחות צבע אחיד המשמשות מעין לבני בנייה לכתם. הכתמים צורות שמהם בנוי המערך הצורני הכללי, למרות היותם חופשיים למדי, נובעים מצורות גיאומטריות פשוטות יחסית שאילון הפך אותן למורכבות יותר ע"י תוספת שיניים (הדומות לשיני חומה). מבחינת נפח וחלל נתפסות כל התמונות בדרך דו-מימדית. דו-המימדיות והכתמים (גם בצורתם וגם במבנם הפנימי) מקנים למוצגים קרבה לתפיסת הפסיפס ומדגישים את הערכים הדקורטיביים. כאשר מבנה התמונה בנוי בדרך דו-מימדית, מקבלים שינויי הטקסטורה והבדלי העובי בין הנחת סכין ציירים אחת למשנה, חשיבות מבנית גדולה. חשיבות זו מודגשת שבעתים כאשר המבנה נעשה בהנחות סכין ציירים, שרגישותן פחותה מזו של משיכות מכחול. דא עקא, שאילון אינו מקפיד דיו על יחסי החומריות במבנה התמונה. במספר ציורים, כשאין הבדלים צבעוניים חריפים כמו בציורים "שלוש" (9; 10; 11), אפשר לראות תשומת לב להבדל בין גווני השחור והחומריות. בציורים אלה ישנו גם המשחק הסביר בין שחור מבריק מול שחור מאט וצבע דק מול הנחת צבע חומרית. ברוב הציורים נשאר הצבע בעובי אחיד פחות או יותר ובמקום תחושת מבנה חומרי, יש הרגשת סתימות, דחיסות והחנקה של הבד. הערכים הדקורטיביים אינם נפגמים מזה, אך הרגישות הציורית מתקפחת. מבחינת מבנה בולט הציור "קסטיליה", הערוך בצורה פחות סתמית ובו מגיע גם הצבע האדום לביטוי מלא יותר.

יואל איגלינסקי

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 20.3.64 / תע' יחיד / גלריה "שולמית" / תל-אביב

תערוכת היחיד של יואל איגלינסקי, איש נגבה, מורכבת מ-27 ציורי שמן וכמחצית מספר זה ציורי גואש. לא כל הציורים הם מעור אחיד ונראה בתצוגה מעבר מציור שתפיסתו קשורה, גם בגלוייה המופשטים, בנקודת מוצא פיגורטיבית. קיים כמעט תמיד מאבק בין הארגון הצורני של המוטיב הפיגורטיבי העיקרי ובין ארגון "מרחב המחיה" שלו - הרקע. הציור "דומם עם מסכה", מדגים התנגשות זו בדרך הברורה ביותר: בדומם - או ליתר דיוק, בעצמים המתוארים במרכז התמונה - אפשר להכיר בנקל פיתוח צורני היונק מתיאור הפרחים המהווים את הדומם. הרקע לדומם מפותח בפתרון צורני שונה ונוטה להפשטה. יחד עם האמור לעיל יש בציורים הפיגורטיביים מתאר צבעוני שנתפס בדרך ציורית, וגם כאשר מופיעים, לכאורה, קווי מתאר מסביב לדמויות, אין אלה קווי מתאר ממשיים, ליניאריים, אלא בצבוע הרקע השחור שעליו בנויות הדמויות.

שלמים יותר מבחינה ציורית, הן במבנה וצבע והן באורגניות, הם הציורים שלמרות שמותיהם - כ"מסיק זיתים", "ישוב חקלאי ממעוף הציפור" - הם למעשה מופשטים. יתכן שהרעיון הציורי צץ בצייר מנוף קונקרטי, אך כל הגישה לציור ועיצובו נושאת סימנים ברורים של עיצוב מופשט. מסתבר שיואל איגלינסקי נוכח, כהרבה ציירים לפניו, שכאשר יש רצון לעיצוב צורני קפדני יותר, קשה מאוד לשבץ בו נושא פיגורטיבי. כאמור, שלמים

הציורים המופשטים יותר מהאחרים, ולכן גם אפשר למצוא בהם מפתח למוטיבים צורניים מרכזים המעסיקים את הצייר ואשר בציור הפיגורטיבי עלולים להראות כנובעים מהנושא ולא מדרך עיצובו.

יואל איגלינסקי בונה את רוב ציוריו על קומפוזיציה מרכזית בעלת סגירה טבעית. אין כאן סגירה מוחשית ע"י צורות מגבילות, אלא הדגשה וריכוז האלמנטים הצורניים במרכז הבד, כשהרקע נמוג כלפי השוליים ומשמש סגירה טבעית. ציור מרכזי כזה הוא באופיו בעל נטייה לסטאטיות וריכוז עין הצופה באמצע הבד. טכניקת הנחת הצבע של איגלינסקי נוטה לעומת זאת, לעיצוב דינאמי הרבה יותר, ובכמה ציורים מגיעה לאקספרסיוניזם ממש. בציורים בהם המוטיב המרכזי מחולק על פני כל שטח הבד, כמו בציור "יום עצוב", לא באה התנגשות, והנטייה למבנה סטאטי אינה פוגמת במערך משיכות המכחול או סכין הציירים במקרה זה. לעומת זאת, בציור "נוף עכו", בו מודגשת התנועה בצורה חריפה, אובדת לגמרי הרגישות הצבעונית והצבע הופך סתמי ועכור. להישגיו הנאים מגיע הצייר בציורים כ"שכון ותיקים", "בין ערביים", "נוף", ו"יום עצוב".

אוזיאש הופשטר

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 20.3.64 / תע' יחיד / גלריה "דוגית" / תל-אביב

תערוכת הרישומים של אוזיאש הופשטר מאפשרת לצופה לפגוש אחד מהאנשים המעניינים בין הרושמים בארץ. קו ההתפתחות של אמן זה נמצא כאילו מחוץ למסגרת המוכרת והרגילה של מגמות האמנות הפלסטית והתפתחותן בארץ. חיפושיו, שמקורם היה פעם בשאיבה מאקספרניזם ומפיקאסו, הביאו את הופשטר לפתרון ציורי עצמאי ומיוחד לו. בחופשיות רבה ובצמצום רב - צרוף הנוצר לעיתים רחוקות בלבד - מבטא הופשטר עולם דואב וכואב של דמדומים, בהם פושטות הדמויות את צורתן השגרתיות ועוברות מטמורפוזה ההופכת אותם לכוחות רגשיים סעורים. הדמויות הלבנבנות על הרקע הכהה, אינן דמויות נפרדות מהחלל, אלא הצטברויות שהן חלק אורגני מהחשכה האופפת אותן ולמעשה נותנות לה משמעות מיוחדת. העוצמה הרגשית המושרית מכוח ציורים אלה, מושגת לא ע"י עיצוב צורני זהיר - אם כי יש גם כזה - אלא פשוט ע"י תוכן פנימי עמוק ועז, המועבר ישירות לדף. על רישומים מסוג זה, אפשר לומר שהם יוצאים מהלב ונכנסים אל הלב. מצער שהתאורה הגרועה בגלריה "דוגית" מקשה מאוד על ראייה נוחה של רישומים אלה, הראויים בהחלט להסתכלות והתרשמות.